

Poprečnina v gotovini plačana.

ŠTEV. 8.

LETNIK XXVIII.

NARODNI GOSPODAR

**GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“
V LJUBLJANI.**

V LJUBLJANI, DNE 15. AVGUSTA 1927.

TISK ZADRUŽNE TISKARNE V LJUBLJANI.

Priloga „Narodnega Gospodarja“ št. 8, I. 1927.

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov.

Občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Poljčanah, r. z. z n. z., se bo vršil v nedeljo dne 28. avgusta 1927 ob 3. uri pop. v posojilniških prostorih. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za leto 1926. 3. Slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Svečini, r. z. z n. z., se bo vršil dne 28. avgusta 1927 ob 3. uri popoldne v posojilniških prostorih. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev računskega zaključka za leto 1926. 3. Čitanje revizijskega poročila. 4. Volitev načelstva in nadzorstva. 5. Slučajnosti.

Izredni občni zbor Živinorejske zadruge v Semiču, r. z. z o. z., se bo vršil dne 28. avgusta 1927 ob 9. uri zjutraj v semiški šoli. Dnevni red: Razpust zadruge.

II. redni občni zbor Mlekarske zadruge v Sv. Miklavžu nad Laškom, r. z. z o. z., se bo vršil dne 28.

avgusta 1927 ob 3. uri popoldne v prostorih g. Funkl Ferdinanda. 1. Poročilo načelstva. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Odobrenje računskega zaključka za leto 1926. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Podčetrtnu, r. z. z n. z., se bo vršil v nedeljo dne 4. sept. 1927 ob 4. uri popoldne v posojilniških prostorih. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za leto 1926. 3. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Tomišlju, r. z. z n. z., se bo vršil v nedeljo dne 28. avgusta 1927 ob 10. uri dop. v prostorih hranilnice. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev rač. zaključka za leto 1926. 3. Volitev načelstva in nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Izredni občni zbor Gospodarskega društva na Vrhniki, r. z. z o. z., se bo vršil dne 11. sept. 1927 ob 4. uri pop. v zadrugnih prostorih. 1. Prememba pravil. 2. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Prečnu, r. z. z n. z., se bo vršil dne 24. avgusta 1927 ob 7. uri zjutraj v prostorih posojilnice. 1. Sprememba pravil. 2. Slučajnosti.

NARODNI GOSPODAR

GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Člani „Zadruž. zveze“ dobivajo list brezplačno. Cena listu za nečlane po 25.— Din. na leto, za pol leta 12:50 Din.
Cena inseratov po dogovoru. — Izhaja 15. dne vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo.

J. B.:

Revizije zadrug.

Zakon o revizijah in naredba iz l. 1903.

Dočim obstoji naš zadružni zakon že od aprila 1873, so se revizije zadrug uvedle kot zakonita dolžnost šele z zakonom od 10. junija 1903 in z ministrsko naredbo od 24. junija 1903.

Ta zakon ustanavlja določno, da mora biti vsaka zadruga najmanj vsaki dve leti revidirana. Revizija ima obsegati vse naprave zadruga in njeno poslovanje v vseh panogah uprave. Revizija ima zlasti tudi ugotoviti, dali zadruga izpolnjuje zakonite in statutarne določbe (§ 1).

Zakon predvideva v svrhu revizij združitev zadrug v revizijske zveze. Revizijske zveze nastavljajo strokovno usposobljene revizorje, ki jih sodišče zapriseže. Priznanje revizijske oblasti daje zvezam politična deželna oblast. Ako pa se zveza razteza preko več pokrajin, tedaj notranje ministrstvo.

Nad zadrugami, ki ne pripadajo nobeni revizijski zvezi, izvršuje revizijsko dolžnost pristojno trgovsko sodišče.

Zadružna zveza — revizijska oblast.

Dasi torej zakon o revizijah obstoji že blizu 25 let, vendar je pri zadrugarjih še veliko premalo razumevanja za pomen in namen revizij. Nasprotno, ta ustanova se mnogokrat razumeva napačno in smatra za ne-

kaj nepotrebnega, nekaj nadležnega, kar krati le avtonomijo zadrug in bi lahko popolnoma odpadlo. Zato ne bo odveč, ako v naslednjem podamo na kratko poglobitve določbe o pomenu in obsegu revizije in potem dodamo tudi nekaj določb iz revizijskega reda Zadružne zveze v Ljubljani.

Pravila Zadružne zveze v Ljubljani navajajo v § 2 točka 1. kot smoter Zveze revizijo vseh naprav in poslovanja včlanjenih zadrug v vseh panogah njihove uprave.

Za Zvezo je torej revizija prva in poglobitvena dolžnost, obenem seveda tudi najodgovornejša dolžnost. Za Zvezo je to jasno in nedvomno. Zveza se tega popolnoma zaveda. Zato pa tudi dosledno in brez ozira na levo in desno vrši to težko in odgovorno dolžnost. Žal pa pri včlanjenih zadrugah mnogokrat ni zadosti razumevanja, včasih celo popolnoma manjka vsako razumevanje o namenu in pomenu revizije. Tem zadrugam veljaj, kar sledi tu.

Brez revizij ni zdravega zadružništva.

Razvoj in obstoj zdravega, solidnega zadružništva je mogoč le pri rednih in temeljnih revizijah. S takimi revizijami, ki ne le brezobzirno ugotavljajo hibe in nedostatke v napravah ali v poslovanju zadruga, ampak ki tudi odločno in dosledno zahtevajo in seveda tudi dosežejo odstranitev hib in nedostatkov.

Vzrokov o nujnosti revizije se nam ne

zdi potrebno posebej razmotrivati. Saj je revizija v eni ali drugi obliki uvedena in se izvršuje ne le v vsem gospodarskem delu, ampak tudi v vsem javnem, državnem, kulturnem, prosvetnem delu in sploh povsod, kjer odkrito in brez predsodkov gledajo na **nepopolnost človeškega dela**, ki potrebuje vedno korektur, vedno nadzorstva.

Revizija zadrug pa je potrebna tembolj, ker zadrug ne upravljajo in vodijo običajno ljudje kot svoj poklic in s svojim gospodarskim interesom. Člani zadrugne uprave vršijo svoje delo le kot stranske posle, le v prostem času in le poleg svojega glavnega poklica. Ravno vsled **pomanjkanja osebnega interesa** pri članih uprave in pa ker morejo člani zadrugne uprave posvetiti zadrugi le svoj prosti čas, kolikor ga jim dopušča njihov poklic, je revizija poslovanja in naprav zadrug še toliko potrebnejša in važnejša.

Delokrog revizije.

Obseg in delokrog revizije je na kratko popisani že v gori omenjenem zakonu o revizijah z dne 10. junija 1903 (§ 1). Zadruge so dolžne podvreči svoje naprave in svoje poslovanje v vseh panogah uprave najmanj vsako drugo leto v pregled izvedenemu revizorju. Ob priliki revizije je posebej paziti in v revizijskem poročilu tudi ugotoviti, da-li se zadruga drži zakonitih in statutarnih določb.

Gori citirana ministrska naredba od 24. junija 1903 pa razloži dolžnosti revizorja nekoliko podrobneje in mu začrta delokrog sledeče. Revizor je dolžan, da natančno pregleda naprave in poslovanje zadrug v vseh panogah njene uprave. Ne pregleda naj samo, če so knjige in računi v redu, če se je napravila pravočasna bilanca in če posamezne postavke odgovarjajo istinitosti, marveč naj se tudi prepriča, če ustreza zadruga v

svoji zasnovi in v vsem svojem delovanju zadrugnemu zakonu ter svrham zadrugništva.

Ugotoviti mora, ali organi zadrug ravna po zakonitih in statutarnih določilih in ali z druge strani nudi uprava zadrug zadostno poročilo za plodonosno delovanje in napredek zadrug.

Revizorjeva naloga ni samo, da ugotovi najdene napake in o njih poroča, marveč ima tudi dolžnost, da pouči ob reviziji opravnike zadrug, jih opozori na njihove dolžnosti, na opažene pomanjkljivosti in hibe, jim da potrebne nasvete, kako naj v bodoče postopajo, da se doseže namenu ustrezajoče delovanje ter jim razjasni, ako potreba, kako bi se dalo izogniti pretečim nevarnostim.

Pravice revizorja.

Tako je precej jasno očrtan delokrog revizije. Da se more v tem delokrogu revizija z uspehom izvesti, daje citirani zakon o reviziji zadrug in podrobnejše seveda še zadevna ministrska naredba revizorju široke pravice (§ 6 zak. z dne 10. 6. 1903). Revizor ima pravico, v kolikor to zahteva njegov posel, stopiti v poslovne in obratne lokale zadrug, vpogledati v zadrugne knjige in papirje, zahtevati od opravnikov in upolnomočenih zadrug vse podatke in pojasnila in ugotoviti stanje blagajne kakor tudi stanje efektov, dolžnih pisem in blaga.

Zahtevane podatke in pojasnila imajo opravniki in upolnomočeni podati brez odloga, natančno in resnično.

Ako obstoji pri zadrugi nadzorstvo, ima revizor pritegniti k reviziji tudi člane nadzorstva.

Ako bi se revizorju pri njegovem delovanju delale težkoče, ima opozoriti (§ 19 navedbe) na redovne kazni, ki jih predpisuje zakon in ako bi tudi to ostalo brez uspeha,

ima takoj poročati o položaju pristojnemu sodišču ali pa politični oblasti.

Z ozirom na važnost in odgovornost daje zakon revizorju pri izvrševanju revizije široke pravice, ki globoko posegajo v avtonomijo zadruga in njenih organov in ki globoko posegajo tudi v poslovno tajnost zadruga.

Nastopanje revizorja.

Revizijski red, ki ga je posebej izdala Zadruga zveza za svoje revizorje, ima poleg določil revizijskega zakona in že večkrat omenjene naredbe še tudi posebna navodila za revizorje.

Glede nastopa revizorja predpisuje revizijski red, naj pri reviziji nastopa odločno in strogo, toda obenem prijazno in dostojno in naj se ogiblje vsega, kar bi moglo škodovati ugledu Zveze ali dobremu glasu revidirane zadruga. Revizor mora biti skrajno takten in previden, da tako težkim nalogam ugodí.

Nedostatki v poslovanju.

Priznati moramo, da na splošno tudi pri najbolj pravilno vojeni zadrugi v teku poslovanja pridejo napake ali vsaj mali nedostatki. Nedostatki in napake so razumljivi in upravičljivi. Saj vodijo običajno naše kmečke in obrtniške zadruga močje iz ljudstva, ki niso študirali postav, naredb, poslovnikov, knjigovodstva, korespondence itd. Napake so torej upravičljive. To pa se še ne pravi, da smejo te napake biti trajni pojav v poslovanju. Ravno to dejstvo dela revizijo še nujnejšo.

Težave pri revizijah.

Poglavitna težava pri revizijah pa je v tem-le. Iz človeške nepopolnosti sledi, da se v vsakem položaju s časom pojavijo večji ali manjši nedostatki. Iz prirojenega človeškega donosa in samozavesti pa sledi druga stran,

da o svojih nedostatkih le neradi slišimo že privatno, kaj šele v javnosti in da jih seveda še neraje priznamo. Iz tega psihologičnega pojava pa se poraja v praksi za revizije velikanska težava, da se revizija smatra kot nekaj neprijetnega, vsiljenega, nekaj vrinjenega in celo nepotrebne. S temi težavami se ima često boriti revizijska zveza. S temi težavami ima često opravka revizor.

Pravilno umevanje revizije.

Napram temu se morajo zadruga zavedati, da je revizija zakonita uredba pri zadrukah, do katere je prišlo na podlagi desetletnih in moramo reči prav žalostnih izkušenj in da je vsled tega revizija naravnost rešitev za zadruga. Revizijski zakon, zadevna naredba in revizijski red jasno in določno ugotavljajo delokrog revizorja, da ima gledati, ali je vse v redu, ali je vse pravilno. Njegova naloga je torej ugotavljati nered, nedostatke, pomanjkljivosti hibe zadrugh in naprav in zadrughnega poslovanja. To ni revizorjeva neprijaznost, ako svojo dolžnost vrši, to je njegova po zakonu mu naložena in od njega pri sodišču zaprisežena stanovska dolžnost. Ravno iz tega nastane veliko nesporazumljenj, ker zadruga oziroma njih opravniki mnogokrat niso poučeni o bistvu in pomenu revizije. Naloga revizorja ni hvaliti in laskati, nasprotno njegova naloga je ugotavljati resnico, ugotavljati po obstoječih predpisih in po vesti nedostatke in pomanjkljivosti. Priznati je treba in to kaže tudi izkušnja, da so slabo uslugo delali zadrughništvu revizorji, ki so mogoče največ iz osebnih razlogov ne glede na interes zadruga in zadrughništva hvalili in se laskali, za napake pa bili slepi. Seveda mora pa revizor znati z odločnostjo in strogostjo združiti tudi prijaznost in dostojnost, ki nista nič manj njegovi službeni dolžnosti, kakor odločnost in strogost.

Revizijsko poročilo.

Na podlagi pregleda poda revizor Zvezi revizijski zapisnik in pisano poročilo o reviziji. Zvezino načelstvo obravnava ta poročila v sejah in napravi eventuelno potrebne sklepe, potem pa Zveza dopošlje prepis revizijskega poročila zadrugi z naročilom, kako naj se revizijsko poročilo po predpisih zakona pri zadrugi obravnava. Poglavitno pri tem pa je naročilo, da se imajo ugotovljeni nedostatk v določenem roku odpraviti in naročila revizije izvesti.

Odprava nedostatk — naloga zveze.

Tu pridemo do druge točke, ki dela težave. Na Zvezi je odgovornost, da odločno in strogo zahteva izvedbo naročil revizije. Zveza ne sme tu nič popuščati, ona je po zakonu in moralno v interesu zadrugištva vezana, da vrši svojo dolžnost brez ozirov in brez popuščanja. In zopet prihaja težavna praksa, da zadruga nočejo ali ne morejo razumeti Zvezinega nastopa. Njen nastop smatrajo za neprijaznost ali celo šikano. In vendar določa zakon sam, da ima revizijska Zveza (§ 9) izročiti sodišču prepis revizijskega poročila z morebitno potrebnimi pojasnili, ako se naročila revizije v določenem roku ne izvedejo in ugotovljeni nedostatk ne odpravijo.

Postopanje Zveze.

To je določba zakona. Zveza glasom svojega revizijskega reda poskuša prej še z opomini. Če zadruga namreč v teku določenega časa ne poroča Zvezi, da je odpravila grajane nedostatk, se ji na prošnjo rok podaljša. Obenem pa se zadruga opozori, da bo Zveza odredila ponovno revizijo na stro-

ške zadruga, ako v določenem roku ne sporoči, da je nedostatk odpravila. Če ta opomin ne izda, se izvrši **ponovna revizija**.

Običajno se dovoli zadrugi po ponovni reviziji še zadnji rok, da popravi napake. Če pa zadruga tudi po tej reviziji ne odstrani nedostatk, jo Zveza izključi oziroma naznani trgovskemu sodišču (§ 46 revizijskega reda).

To je nekaj poglavitnih določb o reviziji iz zakona samega, iz ministrske naredbe k temu zakonu in iz revizijskega reda Zadrugne zveze. Zdelo se nam je potrebno pojasniti, ker zadrugam običajno niti zakon niti naredba o revizijah zadrug nista znana niti dostopna in ker tudi revizijski red Zadrugne zveze le malo poznajo.

Treba je vzajemne dobrohotnosti.

Kljub dobrim revizijam moramo reči, da bodo še vedno težave z nekaterimi zadrugami. Toda gre se pri revizijah za to, da se zadruga in zadrugani obvarujejo škode s tem, da se pravočasno odkrijejo nepravilnosti ali nedostatk. Našli se bodo med opravniki zadrug vedno tudi taki, ki revizij in revizorja ne bodo sprejeli s potrebnim razumevanjem in ki tudi postopanje revizijske Zveze pri odpravi nedostatk ne bodo hoteli prav umevati. Toda gre se za to, da se vendar na splošno s pretežno večino zadrugnih opravnikov pride do jasnega in do razumevanja glede namena in pomena revizije, da se v tem delikatnem poslu revizije **z vzajemno dobrohotnostjo nespোরazumljenja in eventuelne težave že naprej odpravijo**. To smo hoteli s temi pojasnili in če jih bodo zadrugani, zlasti člani načelstev in nadzorstev pazno prečitali, smo uverjeni, da uspeh ne bo izostal.

.....

Volilni red Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Minister za trgovino je izdal uredbo z dne 30. junija 1927 o reorganizaciji in volilnem redu za Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Uredba daje zadrugam možnost, da v večji meri sodelujejo pri tej organizaciji in zato bo prav, da zadruge seznanimo vsaj z najvažnejšimi predpisi uredbe.

Veljavnost uredbe se razteza na ozemlje ljubljanske in mariborske oblasti, izvzemši sreze Kastav, Čakovec in Prelog, ki ostanejo še naprej pri svojih hrvatskih maticah.

Zbornica se deli po gospodarskih strokah v tri odseke: 1. trgovski, 2. obrtni, 3. industrijski. Temu primerno se je določil tudi službeni naziv zbornice.

Zbornica sestoji iz 48 rednih članov in iz ravno toliko namestnikov. Svojo službo izvršujejo zbornični člani brezplačno.

V čl. 3. uredbe so našeta podjetja, ki spadajo v trgovski odsek. Med drugimi spadajo semkaj pridobitne in gospodarske zadruge in društva, koja vrše kak trgovinski posel, kakor n. pr. nabavne zadruge trgovcev, skladiščne in konsumne zadruge. Dalje spadajo v ta odsek novčna, kreditna in bančna podjetja ter pridobitne in gospodarske zadruge, ki imajo namen, pospeševati gospodarstvo z dajanjem kreditov svojim članom (kreditne zadruge).

V obrtni odsek spadajo med drugimi pridobitne in gospodarske zadruge, ki vrše kako obrtno podjetje (kakor n. pr. produktivne zadruge) ali imajo po svojih pravilih namen pospeševati gospodarstvo obrtnikov (n. pr. delovne zadruge, skladiščne zadruge in zadruge za nabavo surovin).

V industrijski odsek spadajo med drugi-

mi tudi stavbna podjetja, ki so sodno protokolirana (zidarske zadruge).

Zbornični člani in njih namestniki se volijo potom enakega, neposrednega in tajnega glasovanja za dobo 5 let. Volitve se vrše na podlagi čistega proporca z obveznimi kandidnimi listami oddeljeno po odsekih.

Vsak volivec glasuje samo v onem odseku, kateremu pripada in sme imeti samo en glas. Oseba, kateri pripada volilna pravica na podlagi več pravnih naslovov v več odsekih, more glasovati samo v enem odseku ter mora v določenem roku izjaviti, v katerem odseku hoče voliti. Brez take izjave voli v onem odseku, kamor jo uvrsti volilni odbor.

Glede aktivne volilne pravice je pripomniti, da se je znatno razširila in da pristojata tudi vsem članom upravnega odbora (načelstva) pridobitnih in gospodarskih zadrug, kreditnih zadrug in hranilnic, ki imajo pravico zastopati zadrugo in so kot taki registrirani pri trgovskem sodišču. Volilec mora imeti vse državljanske pravice in je poleg tega potrebno, da izvršuje gospodarsko funkcijo, na podlagi koje ima aktivno volilno pravico, najmanj leto dni, računajoč od dneva, ko so izloženi volilni imeniki. Dalje se zahteva, da podjetje, od katerega je odvisna njegova volilna pravica, dejansko obratuje in da je po zakonu pooblaščen za posle, koje vrši.

Pasivna volilna pravica, t. j. pravica biti izvoljen, pristojata osebam, ki imajo aktivno volilno pravico, če izvršujejo svojo gospodarsko funkcijo najmanj dve leti, so stare najmanj 30 let in stalno prebivajo na področju zbornice.

Volitve pripravi in izvrši volilni odbor,

ki ima svoj sedež v Ljubljani. Za predsednika se določi sodnik apelacijskega ali deželne sodišča v Ljubljani. Kot člani volilnega odbora so določeni po en zastopnik oblastnega odbora ljubljanskega in mariborskega ter trije predstavniki iz vrst trgovcev, obrtnikov in industrijcev, ki jih določi plenum zbornice. Dalje pride v volilni odbor po en predstavnik vsake liste, ki pa ima le posvetovalni glas.

Volitve zborničnih članov in njihovih namestnikov se vrše po volilnih imenikih, katere sestavi zbornica na podlagi svojih registrov in ostalih pripomočkov. Volilni imeniki se vodijo pri abecednem redu in sicer po odsekih in po posameznih občinah. V imenik se vpišejo vse osebe, ki imajo po tej uredbi volilno pravico. Imeniki obsegajo tekočo številko, ime in priimek, poklic in bivališče volilca ter podjetja, ki služijo za podlago volilne pravice. Sestaviti se morajo v najmanj treh primerih.

Volilni odbor razgrne volilne imenike za 14 dni. V občinskem uradu vsake občine zborničnega področja se razgrne samo imenik volilcev te občine. Razgrnjene spiske sme vsakdo pregledati in prepisati med uradnimi urami zbornice in občinskega urada. Predsednik volilnega odbora naznani javno razgrnitev imenikov. V tej objavi mora biti tudi izrecno navedeno, da se morejo predlagati izpremembe volilnih imenikov tekom 14 dni neposredno pri volilnem odboru v Ljubljani. Ugovori se morajo predložiti samo pisмено, a predložiti jih more vsak, ki je vpisan v volilnem imeniku. Predani morajo biti na pošto najkasneje 14 dni od dneva razgrnitve spiskov. Ugovorom morajo biti predložena uradna potrdila, ki služijo kot dokaz, da so navedbe reklamacije točne. O teh ugovorih sklepa volilna komisija in dostavlja ugovornikom svoj sklep v roku 7 dni.

Volilni odbor obvesti vsako posamezno

občino o izpremembah, ki se nanašajo na volilce te občine. Dalje mora volilni odbor na zahtevo izstaviti prepis popravljenih imenikov vsakemu volilcu, ki plača stroške za prepis.

Za ugovore zaradi izprememb volilnih imenikov ni plačati nobenih taks, niti za kako delo ali akt ali za potrdila, ki so potrebna kot dokaz za te ugovore kakor: za izpiske iz cerkvenih knjig, za uverjenja iz trgovskih sodnih registrov itd., ampak je na njih le za beležiti, v kateri namen se izdajo.

Pristojne oblasti morajo nujno in v roku 3 dni izdati prosilcu vsa potrdila, ki jih zahteva v svrhu izpremembe volilnih imenikov.

Kandidatne liste se postavijo ločeno za vsak odsek posebej in to na uradnih formulirjih. Liste morajo obsegati kandidate in njihovih namestnikov na sledeči način:

I. V trgovinskem odseku:

1. šest kandidatov in 6 namestnikov iz vrst volilcev, ki plačajo manj kot 25 Din,
2. pet kandidatov in 5 namestnikov iz vrst volilcev, ki plačajo 25 do 300 Din,
3. pet kandidatov in 5 namestnikov, ki plačajo 300 Din ali več letnega davka od pridobnine.

II. V obrtnem odseku:

1. šest kandidatov in 6 namestnikov iz vrst volilcev, ki plačajo manj kakor 10 Din,
2. pet kandidatov in 5 namestnikov izmed volilcev, ki plačajo 10 do 20 Din,
3. pet kandidatov in 5 namestnikov izmed volilcev, ki plačajo 20 Din ali več letnega davka od pridobnine.

III. V industrijskem odseku se predlagajo v posameznih razredih kandidate in njihovih namestnikov na sličen način in volijo v prvem razredu osebe, ki plačajo do 500 Din pridobnine, v drugem osebe s pridobnino od 500 do 8000 Din, v tretjem osebe, ki plačajo nad 8000 Din letne pridobnine.

Pod davkom od pridobnine se razume splošna pridobnina ali pridobnina podjetij, obvezanih javnemu polaganju računov, toda brez državnih in samoupravnih doklad.

Za kandidiranje oseb, ki ne plačajo pridobnine, a imajo volilno pravico na podlagi gospodarske funkcije, ki jo vršijo (člani upravnih odborov, direktorji itd.), je mero-dajna pridobnina, ki jo plača podjetje, ki vrši gospodarsko funkcijo.

Na podlagi zaključenih volilnih imenikov izda volilni odbor legitimacije in uradne glasovnice za volitve. Volilna legitimacija ob-sega tekočo številko volilnega imenika, ime, priimek in poklic volilca in odsek, v katerem ima volilno pravico. Za glasovanje se sme uporabiti le uradna glasovnica, ki mora biti žigosana z uradnim žigom. Dalje je na gla-sovnici navedeno mesto, na katerem volilec zabeleži, za katero listo glasuje.

Volilni odbor razpošlje volilne legitima-cije in glasovnice obenem z ovojem za gla-sovnico kakor tudi z ovojem, v katerem se pošlje glasovnica volilnemu odboru, najpo-zneje 10 dni pred začetkom glasovanja in jih ima dostaviti volicem neposredno s pošto na dostavnico.

Vloge in predstavitve volilcev na volilni odbor se pošiljajo prosto poštnine in drugih poštnih taks, morajo pa biti zaznamovane s

pripombo: »V volitveni stvari Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.«

Glasovnice morejo biti izpolnjene ali z rokopisom ali na mehaničen način (s tiskom, strojem) ali tako, da se na nje prilepi tiskana lista. Glasovati se more samo za kandidatno listo, ki je bila potrjena. Glasovnica, na ka-teri je napisanega še kaj drugega, izgubi ve-ljavnost. Imena, napisana na glasovnici ali na tiskani listi, se morajo popolnoma strinjati z eno izmed potrjenih kandidatnih list, sicer je glas neveljaven.

Volilno opravilo je javno. Voliti je mo-goče ali tako, da odda volilec izpolnjeno gla-sovnico v zaprtem neprozornem ovoju pred volilnim odborom osebno, ali tako, da se pošlje po pošti glasovnica obenem z izkaz-nico volilnemu odboru v Ljubljani. V tem primeru mora biti glasovnica zaprta v po-sebnem, za to določenem ovoju, ki se mora obenem z legitimacijo zalepiti v poslani uradni ovoji.

Zaprto pismo se mora poslati volilnemu odboru neposredno s pošto in priporočeno. Vsako pismo mora obsegati samo eno legi-timacijo in eno glasovnico.

Izid glasovanja in imena izvoljenih čla-nov in njih namestnikov objavi uradoma predsednik volilne komisije.

Racionalizacija in konzumno zadružništvo.

(Iz predavanja drž. tajnika dr. I. Hirsch-a na občnem zboru Drž. zveze konsumnih zadrug v Kölnu.)

Racionalizacija je nova beseda za nova pota, ki pa naj vodijo že k zelo starim ciljem. Nova doba zavedne racionalizacije postavi vsako gospodarsko delo pod čim natančnejšo računsko preizkušnjo od najmanjšega do največjega, od kinematografične preizkušnje delavčevih organov pri delu do smotrene

kontrole narodnih in mednarodnih tržišč. Ra-cionalizacija sicer pritiska na možnost zapo-slitve, vendar pa racionalizacija nikakor ne pomeni trajno povečanje brezposelnosti, na-sprotno pomeni povečanje ljudske kupne mo-či in s tem istočasno povečanje zaposlenosti.

Dočim se industrijsko gospodarstvo ved-no bolj prilagodi temu temeljnemu načelu, dočim pri industrijskem gospodarstvu vodijo

taylorizacija posameznih poslov, tekoče delo v tovarnah kjer se predmet obdelavanja premika od delavca do delavca na širokem traku, podružnični sistem tovarn kakor tudi koncerni tovarni k vedno višjim in popolnejšim gospodarskim enotam, se je pri razdeljevanju blaga na konzumente gibanje za racionalizacijo razmeroma pozno začelo. Zato je pri tej panogi še zelo veliko negospodarskega. Stroj proizvaja blago v vedno večjih množinah, stroj ga dovažja in odvažja, toda stroj ga ne more prodajati. In vendar je naraščanje trgovskih podjetij skoro pri vseh narodih čudežno. V Ameriki so odkrili in izrekli misel, da pri njih ravno toliko stane prodaja blaga, kolikor znašajo vsi stroški za njegovo proizvodstvo skupno s surovinami, mezdami, dobičkom in s stroški prevoza do trgovca. V Nemčiji je v marsikaterih krajih enako. Od 100 mark, ki jih konzument plača za blago, jih odpade samo na razpečevalno delo trgovine na debelo in na drobno 20% do 30% pri živilih, 30% do 35% pri tkaninah in čevljih, včasih celô 40% in 40% do 45% pri pohištvi in opravi, pri nakupih na obroke celô 50%. Bilo bi pa nepravilno misliti, da to povišanje povzročijo le visoki dobički trgovine. Izredno visoki stroški nastanejo marveč radi negospodarskega načina, s katerim se v modernem času v trgovini vporablja delovna sila in kapital.

Pri trgovini v njeni sedanjí organizaciji odpade prav nesorazmerno velik del na delovno pripravljenoost ljudi in kapitala. Razmeroma veliko število uslužbencev in kapitala blaga namreč čaka, da postreže odjemalce. Moderno trgovino torej karakterizirata velika poraba neizkoriščenega dela in skoro ravno tako velika poraba neizkoriščenega kapitala. Pri poldrugem milijonu uslužbencev v nadrobni trgovini v Nemčiji računajo, da največ polovica, verjetno pa veliko manj njih svoj delovni čas popolnoma

izkoristi. S tem nastanejo nepotrebno visoki stroški v razdeljevanju blaga.

Napram temu je racionalizacija zastavila s tem, da je vpeljala nove obratne načine z nižjimi stroški. Posamezni veleobrat, ki se je na enem mestu razvil kot trgovska hiša, kot veleprodajalna, kot velerazpošiljalnica, poskuša prištediti na stroških s tem, da spoji več dosedaj samostojnih poslov, zlasti s tem, da prevzame tudi del nalog trgovine na debelo. Mali trgovski obrati skušajo te prednosti veleobratov parirati s tem, da se vedno v večji meri združujejo v velenakupovalne zdruge. Ta razvoj združevanja pri malih obratih pa se zdi, da konča čisto v enotnem velepodjetju, pri katerem se združijo pod skupnim vrhovnim vodstvom na zunaj vedno bolj samostojne manjše trgovine.

Sistem številnih filijal uvaaja korenito spremembo v razdeljevanju blaga. Najstarejša in dosedaj najučinkovitejša oblika tega sistema je konsumna zadruga. Ta najstarejša obsežna racionalizacija na občegospodarskem temelju pa vidi znova, kako se v inozemstvu dvigajo kapitalistični sistemi številnih filijal. Spričo tega stopa tudi pred zadružništvo zahteva po najširji racionalizaciji. Dosedanji uspeh konsumnega zadružništva je sijajen; 40 do 50 milijonov družin je že združil v deželah starega sveta.

Vsa moderna trgovska organizacija stoji pred zahtevo, da svoje obratovanje zavedno racionalizira. Ta zahteva stopa tudi pred konsumno zadružništvo, to najstarejšo občegospodarsko obliko racionalizacije v razdeljevanju blaga. Sredstvo spoznanja za to pa je primerjanje stroškov med obrati. Iz tega primerjanja sledi smernica zniževanja stroškov v razdeljevanju blaga. Ta bo stremela za:

1. Znižanje stroškov za delovno silo v trgovini; ne gre se pa pri tem za kake nizke plače, temveč za boljšo izrabo delovnih sil,

ki danes v toliki meri **čakajo brezplodne v delovni pripravi**. Najvišja absolutna mezda bo pri pravilni organizaciji obratov najnižja relativna mezda. K temu vodi čim obsežnejše mehaniziranje obrata. Sistem samopostrežbe, ki se je v Ameriki obnesel, takozvani Pyggly-Wiggly-sistem pri vrstah blaga, ki je za to prikladno, se mora tudi pri nas preizkusiti. Zdi se, da zniža stroške v trgovini skoro za polovico sedanjih. Skrajšanje delovne priprave sili k vprašanju, če ni **pol-dnevni** delovni čas v trgovini pripravna oblika za racionalizacijo. Višje kvalificirane delovne sile bi morale biti znatno višje nagrajene kot danes. Kakovostna razlika v delu se mora ravno tako visoko diferencirati v plači, kakor kakovostna razlika blaga v cenah.

2. Mehanično izbiro najposobnejših daje statistika. Te pa ne dosežemo enostavno s primerjanjem poedinih cen, temveč s primerjanjem obratov in s čim točnejšo številčno kontrolo uspeha pri razpečavanju.

3. Znake »zapravljanja« kaže višina zalog v trgovini. Amerikanski kapitalistični obrati

s številnimi filijalami imajo 6 do 7-krat hitrejši blagovni obrat kot ustrezajoči obrati v Nemčiji. Tipizacija blaga je eno izmed važnih sredstev, za katerim mora stremeti vse razdeljevanje blaga. Nepotrebne številne vrste blaga pomenijo nepotrebno zapravljjanje narodno-gospodarskega kapitala. Na splošno pa naj tudi pri nas veljajo ameriška načela: **bolje transportni stroški kot skladiščni stroški, bolje reklamni stroški kot izguba na zaležanem in preležanem blagu**. Konzumna zadruga ima prav znatne prednosti napram drugim oblikam razdeljevanja blaga. Mora pa ta zadruga, ako noče zaostati za velekapitalističnimi oblikami, poizkusiti z vsemi sredstvi, ki so sposobna, da nam prihranijo na delu in kapitalu in jih kolikor mogoče uvažati v prakso.

Racionalizacija v razdeljevanju blaga je dandanes postala celô odločilnejša kot racionalizacija v proizvodstvu. Ljudsko blagostanje nujno zahteva znižanje razdeljevalnih stroškov. To znižanje pa pomeni istočasno hitro dviganje kupne moči ljudstva.

O posojilih.

Namen rajfajzenskih posojilnic.

Posojila kreditnih zadrug svojim članom so važna zadeva, o kateri moramo biti na jasnem. Rajfajzenske zadruge so nenadomestljive za naše kmetško ljudstvo, ker nudi svojim članom posojila na nizke obresti in z manjšimi stroški, kakor jih nudi ali sploh more nuditi katerikoli mestni denarni zavod.

Naše rajfajzenske posojilnice dovoljujejo predvsem posojila proti osebnemu poroštvu, manj na vknjižbo in v tekočem računu. Ker pa v zadnjem času posojila prav znatno naraščajo, je potrebno, da tako važno zadevo

kot je dovoljevanje posojil dobro poznamo. Seveda potrebujemo predvsem na vlogah močnih posojilnic, da morejo zadostiti vsem potrebam kmetškega ljudstva.

Varčnost — temelj njih poslovanja.

Dalje pa je potrebno paziti na red v poslovanju posojilnic, da bi posojilnice v soglasju s svojim namenom predvsem navajale ljudstvo k varčnosti. Navajanje k varčnosti dosega namen v dvojni smeri: prvič se iz malih prihrankov zbirajo tista sredstva, ki jih posojilnica potrebuje za dovoljevanje kreditov, drugič pa z navajanjem k varčnosti dosežemo to, da se ljudstvo ne zadolžuje brez nujne potrebe.

Svrha posojila.

Pri vsakem posojilu na vknjižbo in osebno poroštvo posebej pa še pri kreditih v tekočem računu je treba paziti dobro na vse okoliščnosti ne samo glede dobrega poročstva, ampak tudi glede namena, za katerega je bilo posojilo dovoljeno in ako se posojilo za ta namen resnično uporablja. Z eno besedo, delati moramo na to, da bo naše ljudstvo v gospodarstvu solidno, da se bo posojil v posojilnicah posluževalo le v izboljšanje svojega gospodarstva in s posojili to izboljšanje tudi dejansko dosegalo.

Vedno večje povpraševanje po kreditih.

Dolgoletna izkušnja kaže, da manjše posojilnice v času, ko popraševanje po posojilih silno raste, ne morejo v polni meri izpolnjevati svojih dolžnosti, ne morejo zlasti kriti velikih kreditnih potreb posestnikov in zadrug. Posledica je navadno ta, da potem pri pomanjkanju razpoložljivih sredstev za posojila mora posojilnica sama izkati sredstva drugod. In ker mora sama plačevati za taka posojila neprimerno višjo obrestno mero kot za vloge, more seveda potem tudi posojila dovoljevati le po neprimerno višjih obrestih. Ako torej rajfajzenska posojilnica res hoče odgovarjati svojemu namenu, mora z vsemi silami delati na to, da si za posojila potrebna sredstva zbira iz vlog vlagateljev. Pogoji za cenena posojila je torej pri posojilnicah zbiranje zadostnih hranilnih vlog, pospeševanje varčnosti pri ljudstvu v okolišu. Posojilnica bo torej izvrševala svojo dolžnost glede dovoljevanja cenjenih posojil za napredek gospodarstva v okolišu le tedaj, ako poprej izvrši težavnejšo in obsežnejšo nalogo zbiranja prihrankov ljudstva v okolišu, **organizacije ljudskega varčevanja**. Žal, da se člani uprave naših posojilnic te pomembne naloge premalo zavedajo, da jo v praksi malo ali popolnoma nič ne izvršujejo.

Veliki krediti za skupna, občekoristna podjetja.

Pred naše posojilnice stopajo sedaj velike naloge.

Ne gre le za dovoljevanje posojil dobrim posestnikom za izboljšanje gospodarstva, gre sedaj za financiranje večjih podjetij, za financiranje produktivnih zadrug, združenih elektrarn, kmetijsko-strojnih zadrug, vodovodnih zadrug, zadrug za melioracije, za zgraditev hudournikov itd. Vsa navedena podjetja in zadruge imajo namen pomagati kmetijstvu, izboljšati kmetijstvo. Gre pa za večja podjetja, pri katerih je treba velike previdnosti, ker gre za velike kredite. Tem kreditom se naše posojilnice ne smejo izogniti. Pomisliti je treba, da je elektrifikacija, uvedba modernih strojev, izboljšanje zemlje, združeno vinogradništvo, združeno mlekarstvo itd. možno in izvedljivo le v skupnosti in le s finančno pomočjo posojilnice. Posojilnice se torej tem občekoristnim nalogam ne smejo izogniti. Postopati pa morajo pri teh nalogah s posebno previdnostjo, ker gre običajno za visoke kredite in za daljšo dobo.

Dobro vodstvo, dobra kontrola.

Na dvoje naj posojilnica posebno pazi v takih slučajih. Prvič, da so v vodstvu podjetja, katero naj dobi kredit, res solidni možje, ki bodo v združenem podjetju gospodarili z isto skrbnostjo kakor v svojem lastnem. Njihovo skrbnost in previdnost pa bo posojilnica v stanu najbolj dvigniti, ako zahteva za posojilo zadruzi osebno jamstvo članov nje uprave. Drugič naj posojilnica gleda, da dobi v vodstvo takega podjetja svojega zapupnika, ki jo bo ne le točno o gospodarstvu sproti informiral, ampak tudi v interesu posojilnice nastopal pri podjetju samem za skrbno in previdno gospodarstvo.

Zlasti to poslednje se nam je zdelo potrebno poudariti. Vprašanje kmetijskih pro-

duktivnih zadrug postaja vedno aktualnejše. Naše kmetijstvo brez njih ne bo moglo napredovati. Za financiranje teh produktivnih zadrug pa je v sedanjih razmerah edini izhod posojilo pri domači posojilnici. Državna sredstva za poljedelski kredit, ki bi morala biti predvsem na razpolago za te svrhe, ležijo žal še danes v državni hipotekarni banki, mesto da bi že plodonosno krožila po naših produktivnih zadrugah. Jasno je torej, da bo breme in nevarnost naših produktivnih zadrug še za dolgo časa ostalo na ramah naših posojilnic. Zato pa se morajo močje v upravi naših posojilnic zavedati, koliko odgovornost prevzamejo s te vrste posojili. Zavedati pa se tudi morajo, da je posojilnica v svojem

lastnem interesu in v interesu svojih članov dolžna delati za varnost teh posojil ter posredno in neposredno vplivati na dobro gospodarstvo pri produktivnih zadrugah.

Druga stopnja združne organizacije — produktivne zadruge.

Lahko rečemo, da je organizacija prve stopnje našega združništva t. j. organizacija kreditnih zadrug precej uspešno dokončana. Prihaja čas, da odločno a vendar previdno gradimo drugo stopnjo, produktivne zadruge. Druga stopnja je težavnejša in bolj komplicirana. Toda olajšuje nam jo dvoje: cenen kredit naših posojilnic in izkušnje, ki smo jih pri delu v posojilnicah pridobili.

© © © VPRAŠANJA IN ODGOVORI © © ©

Vprašanje 27: Dva fanta ste se stepla. Eden je drugega težko ranil. Prvi ima denar v hranilnici, kar vedô njegovi sodelavci. Mati ranjenega je prišla vprašat, koliko ima obdolženec naloženega denarja, češ naj mu posojilnica ne izplača, dokler ne bo sodnija dovolila. Z istim zahtevkom je prišel tudi odvetnik ranjenega, a mu nismo dali nobenega odgovora. Prosim, ali moramo kedaj komu naznaniti, koliko ima vlagatelj vloženega denarja? V kakšnem slučaju bi morali denar izročiti? (H. p. v P.)

Odgovor: Na Vaše vprašanje Vam pojasnjujemo, da ste ravnali pravilno napram odvetniku ranjenega. Posojilnica ni dolžna nikoli in nikomur dajati pojasnil glede vlog in vlagateljev z edino izjemo sodišču, ako to zahteva sodišče v kazenskih ali zapuščinskih zadevah ali pa ako sodišče v slučaju civilnega spora izvrši rubež nad že znano mu vlogo kake stranke. Dokler ni sodne pripovedi, ste tudi vedno upravičeni stranki vlogo izplačati.

Vprašanje 28: Davčna oblast bo ocenila

tri stanovanjske hišice, ki jih je dogradila naša zadruga. Zahteva pa, da plačamo 4⁰/₁₀₀. Prosimoj vljudno pojasnila, kaj naj storimo? Plačati moramo do leta 1930. (St. z. v Z.)

Odgovor: Vaše vprašanje je nekoliko nejasno. Ali so dotične hišice last članov, ali so ostale last stavbene zadruge, ki jih je gradila, tega v vprašanju ne navajate. Najbrže se gre v Vašem slučaju za takozvani pristojbinski namestek ali ekvivalent, ki ga morajo plačevati zadruge in druge juridične osebe, ako so lastnice nepremičnin. Za plačevanje pristojbinskega namestka pa bi imela Vaša zadruga sama napraviti oceno in napoved poslati davčnemu oblastvu. Le ako davčna oblast ne prizna Vaše napovedi za pravilno, zahteva od Vas eventuelni popravek prvotne napovedi ali pa cenitev po komisiji. Natančnejše pojasnilo o ekvivalentu in o postopanju pri ev. cenitvi nepremičnin radi ekvivalenta imate v Narodnem Gospodarju za leto 1924 str. 8.

Vprašanje 29: Večkrat čitamo v Urad-

nejm listu, da so te in te zadruga po naredbi ministra za finance z dne 25. decembra 1923 br. 43.322 Ur. list z dne 7. jan. 1924 št. 3 oproščene od plačevanja taks, dokler veljajo sedanja pravila. Prosimo, ali uživa tudi naša zadruga taksno prostost in kaj moramo storiti, da taksno prostost dosežemo? (B. pr. Lj.)

Odgovor: Vaša pravila ustrezajo določbam čl. 262 fin. zak. za l. 1922/23, vsled česar imate pravico do taksne prostosti. Da se pa morete te pravice dejansko pri oblastvih in tudi v svojem poslovanju posluževati, in da so oblastva tudi o Vaši pravici do taksne prostosti uradno obveščena, zato izdaja finančno okrajno ravnateljstvo v Ljubljani, odnosno v Mariboru zadrugam na prošnjo **dekrete o oprostitvi taks** in o tem tudi objavlja v Uradnem listu. Pošljite nam izvod Vaših pravil, ako so pravila že prvotno ustrezala določbam čl. 262 fin. zak. in pa sklep sodišča o vpisu v združni register, na kar Vam bo Zveza izposlovala omenjeni dekret in objavo v Uradnem listu glede prostosti od plačevanja taks. Ako pa Vaša pravila prvotno niso ustrezala določbam čl. 262 fin. zak. za leto 1922/23, nam pošljite prepis zapisnika občnega zbora, na katerem ste svoja pravila v smislu določb citiranega člena spremenili in pa sklep sodišča o vpisu teh sprememb v združni register.

Vprašanje 30: Prosimo sporočila, ali morajo vse zadruga plačevati davek na poslovni promet. Mi ga plačujemo in sicer samo tega, drugih davkov ne plačujemo, ali je to v redu? (B. prod. Lj.)

Odgovor: Vaša zadruga ne uživa prostosti od davka na poslovni promet, ker je ta prostost priznana le kmetijskim zadrugam in tudi tem le za promet s kmetijskimi potrebščinami, stroji, orodjem, pripravami itd. kakor tudi na drugi strani za prodajo kmetijskih pridelkov svojih članov. Zato uživajo prostost od davka na poslovni promet za-

družne mlekarne, vinarske zadruga, če vnovčujejo proizvode svojih članov, sadjarske zadruga, lesne zadruga in slične pod istim pogojem, da vnovčujejo za svoje člane kmetijske pridelke ali če za svoje člane nabavljajo kmetijske, vinogradniške, mlekarske in druge potrebščine. Za priznanje davčne prostosti pa je treba prositi. Natančneje pojasnilo imate v Narodnem Gospodarju za leto 1922 str. 33 in ss. ter str. 76 in ss.

Vprašanje 31: Ko sem poslal izkaz prometa na davčno administracijo, sem obenem pripomnil, da je naša združna elektrarna kot članica Zveze vsled naredbe ministrstva za finance od 24. julija 1921 prosta davka na poslovni promet. Kljub temu sem dobil nalog za vplačilo davka na poslovni promet. Prosimo pojasnila. (Zadr. elektrarna v Št. J.)

Odgovor: Kot članica Združne zveze ste sicer pod pogojem, da ste svoja pravila spremenili v smislu določb čl. 262 fin. zak. za leto 1922/23, prosti posebne pridobnine in na to odpadajočih doklad in drugih davkov. Prosti ste tudi plačevanja gotovih taks in prosti poštninskih pristojbin v dopisovanju z Zvezo. Davka na poslovni promet pa niste oproščeni. Obstoji sicer določba v zak. 31. jan. 1922 in v pravilniku z dne 10. febr. 1922, da so kmetijske zadruga proste davka na poslovni promet glede prometa lastnih proizvodov vseh strok kmetijstva, kmetijskih strojev, priprav, orodja in opreme, ako jim namen ni dobiček in ako ta promet obavljajo izključno s svojimi člani. Zakon in pravilnik pa sta v toliko pomanjkljiva, da nista vpoštevala važnosti električne energije za kmetijsko gospodarstvo in nista oprostila davka na poslovni promet elektrarenske zadruga, ako dobavljajo električno energijo svojim članom za njih kmetijsko gospodarstva. — Sicer bi pa tudi v slučaju, da bi zakon to predvideval, nastala težava. Od davka na poslovni promet bi namreč bila oproščena

električna energija, v kolikor gre za kmetijsko gospodarstvo, ne pa v kolikor gre ta energija za konsum namreč za razsvetljavo stanovanj. To pa bi bilo zelo težavno ločiti. Je pa tudi dejstvo, da naše elektrarenske zadruge dobavljajo v prvi vrsti električno energijo za razsvetljavo bivališč.

Vprašanje 32: Pride kdo in izjavi, da se hoče odpovedati kakemu poročtvu. Dolžnik pa ne more posojila takoj vrniti in zato privede drugega poroka, da podpiše zadolžnico. Kaj je bolje, ali naj novi porok kar staro zadolžnico podpiše — v tem slučaju je seveda tudi še prejšnji porok vedno vezan, ali pa naj napravimo novo zadolžnico, katero podpiše samo novi porok. (H. p. v G.)

Odgovor: Brez privolenja posojilnice se ne more nihče odpovedati prevzetemu poročtvu. Če pa posojilnica sama prostovoljno na to pristane in poroka odveže poročstva, mora seveda dolžnik preskrbeti novega, vsaj

enako dobrega poroka, po potrebi tudi več porokov. V takem slučaju je vseeno, ali se novi porok podpiše na stari zadolžnici, ali pa se izstavi nova zadolžnica in se novi porok podpiše na tej drugi zadolžnici.

Vprašanje 33: Od Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani smo prejeli poziv, da jej na posebni tiskovini sporočimo člane načelstva, ki so upravičeni za zadružno podpisovati. Ali naj pozivu zbornice ustrežemo. Dosedaj tega nismo nikoli javljali. (H. p. v D.)

Odgovor: Po novem volilnem redu zbornice za trgovino, obrt in industrijo volijo tudi člani načelstva gospodarskih zadrug, člani upravnih svetov delniških in trgovskih družb itd. Zbornica sedaj vse te volilne upravičenice zbira, da sestavi volilni imenik. Ustrezite torej pozivu zbornice in ji pošljite seznam s točno navedbo bivališča vseh Vaših članov načelstva.

□ | □ | □ | □ | □ ZADRUŽNIŠTVO. □ | □ | □ | □ | □

VSEM ZADRUGAM!

I. Plačilni nalogi. Nekatere zadruge sprejemajo od davčne administracije v Ljubljani plačilne naloge za posebno pridobnino, čeprav imajo v pravilih vse pogoje za davčno prostost po čl. 262 fin. zak. za l. 1922/23. Opozarjamo zadruge, naj pošljejo plačilne naloge takoj po sprejemu Zadrugni zvezi, tako da je mogoče še v zakonitem 14-dnevnom roku napraviti proti plačilnemu nalogu priziv. Ako je namreč plačilni nalog že izdan, je priziv neobhodno potreben, sicer postane po brezuspešnem poteku prizivnega roka plačilni nalog pravomočen. Davčna administracija je namreč izdala nekaj plačilnih nalogov, ali ker nima podatkov o spremembi pravil za dotične zadruge, ali pa ker po njenih podat-

kih prememba pravil ne ustreza čl. 262 fin. zakona.

II. Pozivi za napoved posebne pridobnine in pozivi za spremembo pravil. Nekatere zadruge so sprejele od davčne administracije poziv, da napovedo osnovo za odmero posebne pridobnine ali pa da spremenijo svoja pravila, češ da povsem ne ustrezajo določbam čl. 262 fin. zak. Prosimo zadruge, da se v vseh teh slučajih takoj obrnejo na Zvezo. V več slučajih se nam je posrečilo, da se je davčna administracija zadovoljila s pojasnilom našega tajništva o spremembi pravil, ki je zadostna za davčno prostost po določbah čl. 262.

III. Računski zaključek morajo poslati davčni administraciji v Ljubljani oziroma

davčnemu okrajnemu oblastvu v Mariboru vse zadruga, torej tudi one, ki uživajo prostost od posebne pridobnine po določilih čl. 262 fin. zak. za l. 1922/23. Davčna administracija odnosno davčno oblastvo se hoče namreč na podlagi računskega zaključka prepričati, da-li zadruga določbe pravih, v kolikor gre za dividende deležev, tantijeme članom uprave in nedeljivost rezervnega zaklada, v resnici izpolnjujejo.

IV. Računski zaključek za upravno leto 1926 imajo vse Zvezine članice poslati Zadrugi zvezi kot revizijski oblasti. Z malimi izjemami so že vse zadruga imele svoje občne zbornice, toda veliko zadrug računskega zaključka Zvezi še ni poslalo. Zveza računski zaključek nujno potrebuje za svoj arhiv, za sestavo Zvezine zadrugne statistike in zaradi statističnih podatkov Glavni zadrugi zvezi v Beogradu. Prosimo torej nujno, da nam računske zaključke dokažete.

V. Volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo (TOI). Po novem volivnem redu za zbornico TOI so vsi člani načelstev zadrug postali volilni upravičenci za to zbornico. Zbornica sedaj sestavlja volivni imenik in mora seveda od zadrug samih dobiti podatke o članih načelstva. Prosimo torej vse zadruga, da zadevnim pozivom zbornice takoj ustrežejo in pošljejo seznam članov načelstva s točnimi podatki bivališča. Opozarjamo tudi glede teh volitev na članek v današnji številki Narodnega Gospodarja.

VI. Izvleček tekočega računa. Vse zadruga so prejele izvlečke svojega tekočega računa pri Zvezi. Opozarjamo zadruga, da takoj vpošljejo Zvezi potrdila o pravilnosti izvlečkov. V kolikor so bile zadrugam priložene položnice za plačilo tiskovin in letnih upravnih prispevkov, prosimo, da zadruga dotične zneske takoj poravnajo.

VII. Zadruga šola. Po dosedanjih informacijah se bo zadruga šola vršila tudi v zi-

mi 1927/28 in sicer od 3. nov. dalje. Tozadevno krožnico radi prijav razpošljemo zadrugam še v septembru.

Poštninsko prostost uživajo članice Zadrugne zveze le v dopisovanju z Zvezo in obratno. Poštinska prostost zadrugam ne pristaja za pisma na oblasti, tako n. pr. pisma na davčno administracijo, okrajno glavarstvo, davčno oblastvo in slično niso poštne prosta.

Državni krediti vodnim zadrugam. V Službenih novinah je izšla naredba o melioracijskem kreditu. Prvi člen naredbe pravi, da bo država dajala posojila vodnim zadrugam za melioracijska dela. V to svrhu najame država pri državni hipotekarni banki posojilo Din 600.000.000.

Zadrugištvo in duhovščina. To je naslov knjižice, ki jo je izdala državna zveza nemških konsumnih društev in jo je spisal član nje uprave R. Sclöesser. Knjižica hoče pridobivati duhovščino za zadrugno misel in za zadrugno delo. Prinaša pri tem veliko novega in kaže zlasti na številne primere, kako so duhovniki že od prvega početka delali na vseh poljih zadrugištva. Knjižica skuša pojasniti, zakaj duhovščina danes na Nemškem ostaja napram konsumnemu zadrugištvu precej tuja. Hoče pa dalje dokazati v svoji razpravi, da imajo prvoborniki konsumnega zadrugištva danes svoje naslednike v krogih najboljših teologov. Duhovnik, ki najbolje pozna v svoji župniji ne le dušne stiske, ampak tudi gospodarske skrbi župljanov, more ravno s pomočjo zadrugištva postati ljudstvu dober svetovalec in dejanski dobrotnik.

Vprašanje poljedelskega kredita. Doznavamo, da se bo koncem tega meseca vršila prva seja upravnega odbora direktije za poljedelski kredit. Direktija je sedaj dobila svojega direktorja in sicer g. Georga Mučevića. Na tej seji bo imenovan še pomočnik direktorja in se bo razpravljalo o organizaciji

krajnih in oblastnih zadrug za poljedelski kredit, kakor predvideva zakon. Žalostno je dejstvo, da se je za vse druge stanove v obilni meri in veliko prej preskrbelo za potrebni kredit, le kmetijstvo kot najvažnejši in tudi najštevilnejši stan je prišlo zadnje na vrsto in mora še sedaj le čakati in čakati. Žalostno pa je tudi drugo dejstvo, da zakon za poljedelski kredit hoče delati le s **svoje vrste državnimi zadrugami**, dočim obstoječe že preizkušeno in v nekaterih pokrajinah solidno organizirano združništvo pušča v stran oziroma za njegove potrebe predvideva za celo državo v najboljšem slučaju 15% razpoložljivih sredstev. Kot smo že ponovno poudarili, poudarjamo tudi danes, da v uspehe državnega združništva ne verujemo, ker mu manjkajo bistveni elementi pravega združništva: samouprava, lastna odgovornost in lastna iniciativa. Uverjeni smo, da bodo izkušnje tekom časa to naše naziranje potrdile.

Kupovanje srečk in vojne škode (ratne štete). Še vedno se dogajajo slučajji, da ljudje nasedajo pri kupovanju raznih papirjev zlasti pa takozvane vojne škode raznim agentom. Pri tem papirje s plačili na obroke običajno za 50% in tudi več preplačajo. Včasih pa celo postanejo žrtev sleparjev, ki jim mesto papirjev izročajo nič vredne prospekte. Naloga posojilnic, zlasti članov načelstva in nadzorstva je, da ljudi pred takimi nakupi vedno svarijo. Zveza je radevolje pripravljena na vsa vprašanja glede papirjev dajati posojilnicam potrebna pojasnila.

Tri naše šulce-deličevke. — **Ljudska poposojilnica v Ljubljani** je imela glasom računskega zaključka za l. 1926 hranilnih vlog s kapitalizovanimi obrestmi Din 103,770.085 66 para. Posojila v tekočem računu so znašala Din 70,159.328,92, posojila na vknjižbo in na poroštvo Din 14,733.472,70, skupaj torej vsa posojila Din 84,892.801,62. Vse rezerve

s prišetim dobičkom iz l. 1926 so znašale Din 1,845.006,70, penzijski sklad pa 203.913 Din. — **Ljudska posojilnica v Celju** je imela po bilanci za l. 1926 hranilnih vlog s kapitalizovanimi obrestmi Din 52,306.405,32. Posojila v tekočem računu so znašala Din 21 milj. 741.365,—, menična posojila Din 6,091.615,68 in hipotečna posojila Din 9,414.727,86, skupaj vsa posojila Din 37,247.708,54. Vse rezerve so znašale Din 413.367,63. — **Spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru** je imela hranilnih vlog koncem l. 1926 Din 33 milijonov 759.891,37. Posojila v tekočem računu so znašala Din 6,418.361,22, posojila na vknjižbo in menice Din 10,068.796, skupaj vsa posojila Din 16,487.157,22. Rezervni zaklad je s pribitkom čistega dobička Din 60.274,80 dosegel višino Din 402.962,82.

Zadimiva je postavka izkazani dobiček za l. 1926: Ljudska posojilnica v Ljubljani Din 411.735,96, Ljudska posojilnica Celje Din 143.955,94, Spodnještajerska ljudska posojilnica Maribor Din 60.274,80.

Članov je bilo pri Ljudski posojilnici v Ljubljani 3484 z 3484 deleži v znesku 129.250 Din, Ljudski posojilnici v Celju 2681 z 2827 deleži v znesku Din 25.311, pri Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru 1742 z deleži v znesku Din 3050. Ljudska posojilnica v Ljubljani nima izkazanega števila članov in deležev. Postavka v bilanci izkazuje Din 129.850 deležne glavnice.

Zadrugar kot ministrski predsednik. Finska, ki je ena izmed združno najbolj organiziranih dežel, se more prva ponašati z zadrugarjem kot ministrskim predsednikom. Vainö Tanner, eden izmed najbolj priznanih zadrugarjev Finlandije, je od 13. decembra 1926 ministrski predsednik. Cela vrsta ministrov njegovega kabineta se enako uveljavlja v raznih velikih konsumnih zadrugah kot opravniki, med temi tudi ženska minister za delo Minna Silhanga.

† **Anton Preželj**, načelnik I. del. konzumnega društva na Jesenicah, je umrl 5. julija. Prerana smrt ga je ugrabila sredi dela in uspehov za I. del. konzumno društvo. Bil je tovarniški delavec, a v združništvu je pokazal izredne vodstvene sposobnosti. V časih, ko blagovno združništvo trpi najhujšo krizo, je on s svojo delavnostjo, sposobnostjo in nesebičnostjo znal delavsko konzumno društvo tako voditi, da je danes po njegovi smrti ena izmed najboljše fundiranih blagovnih zadrug. Pokojni je bil skoro sedem let načelnik zadruge, poprej pa že dolga leta član načelstva. Uspehe, ki jih je pridobil za

delavsko konzumno društvo, pa ni pridobil le s svojo izredno trgovsko sposobnostjo, ampak zlasti tudi s svojo vztrajnostjo in marljivostjo. Njega pot je vedno iz tovarne vodila naravnost v konzumno društvo. Konzumno društvo žaluje ob izgubi tako delavnega in nesebičnega načelnika, kateremu bo za pridobljene uspehe ohranilo trajno hvaležnost.

Hranilnica in posojilnica v Hajdini je izgubila večletnega člana načelstva in marljivega tajnika Martina Severja. Zadruzi in zadrugarjem na težki izgubi naše iskreno sožalje.

◎ ◎ ◎ ◎ ◎ GOSPODARSTVO. ◎ ◎ ◎ ◎ ◎

Načrt zakona o prisilni poravnavi izven konkurza je razposlalo ministrstvo za trgovino in industrijo gospodarskim organizacijam in jih pozvalo, da podajo o tem načrtu svoje mnenje in pripombe. Načrt je precej podrobno in jasno izdelan, tako da ga trgovski in obrtniški svet skoro v celoti odobrava. Zlasti je pa s tem načrtom poskrbljeno, da se onemogočijo velike zlorabe prisilne poravnave, kakoršne so bile mogoče po prej veljavni banski naredbi iz l. 1917, ki je bila razširjena na celo državo. Važen je zlasti člen 5 načrta, ki navaja slučaje, kdaj mora sodišče predlog za poravnalno postopanje zavrniti.

1. Ako ne ustreza predpisom tega zakona (čl. 3 in 4).

2. Ako je dolžnik pobegnil ali pa je obsojen za kazensko dejanje iz koristoljubnosti, ker je že ustavil plačila ali pa je še v preiskavi za tako dejanje.

3. Ako je dolžnik že bil v konkurznem ali sodno poravnalnem postopanju, toda še ni preteklo leto, odkar je bilo poslednje kon-

kurzno ali poravnalno postopanje končano.

4. Ako dolžnik kot trgovec mora voditi trgovske knjige, pa jih ni vodil.

5. Ako dolžnik upnikom ne nudi vsaj 40% njihovih terjatev: glavnice, kakor pripadkov.

Sodišče more zavrniti tudi predlog na poravnavo izven konkurza, ako obstoji upravičen sum glede pravilnosti popisa premoženja ali glede pravičnega vojenja trgovskih knjig, ki bi jih trgovec kot dolžnik moral voditi.

Podatki o zadolženosti kmetov. Ministrstvo za poljedelstvo in vode je svoječasno razposlalo velikim županom poziv, da v področju svoje oblasti zberejo podatke o zadolženosti kmetov. Nekateri veliki župani so te podatke že vposlali. Tako imajo n. pr. po teh podatkih kmetje zagrebške oblasti 91.000.000 Din dolgov. Vprašanje je seveda, v koliko so podatki vsaj približno zanesljivi. Je izredno težka naloga zbirati take podatke.